

**KGATELOPELE MUNISIPALITEIT /
KGATELOPELE MUNICIPALITY**

**FINANSIële STATE /
FINANCIAL STATEMENTS**

**30 JUNIE 2008 /
30 JUNE 2008**

!KHEIS MUNICIPALITY
trading as
Groblershoop Municipality

INDEX

	Page
1 GENERAL INFORMATION	1
2 TREASURER'S REPORT	4-6
3 ACCOUNTING POLICIES	7-8
4 BALANCE SHEET	9
5 INCOME STATEMENT	10
6 CASH FLOW STATEMENT	11
7 NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS	12-16

APPENDICES

A STATUTORY FUNDS, TRUST FUNDS AND RESERVES	17
B EXTERNAL LOANS AND INTERNAL ADVANCES	18
C ANALYSIS OF FIXED ASSETS	19
D ANALYSIS OF OPERATING INCOME AND EXPENDITURE	20
E DETAILED INCOME STATEMENT	21
F STATISTICAL INFORMATION	22

GENERAL INFORMATION

MEMBERS OF THE COUNCIL

Councilors

Mayor / Speaker

GRADING OF LOCAL AUTHORITY

Grade 1

AUDITORS

Auditor General

BANKERS

Absa bank

REGISTERED OFFICE

P O Box
Danielskuil

Telephone: (053) 384 0013

ACTING MUNICIPAL MANAGER

G Lategan

FINANCIAL MANAGER

APPROVAL OF FINANCIAL STATEMENTS

The annual financial statements set out on pages 5 to 14 were approved by the Municipal Manager on

.....and presented to and approved by Council on

MUNICIPAL MANAGER

FINANCIAL MANAGER

!KHEIS MUNICIPALITY
trading as
Groblershoop Municipality

ACCOUNTING POLICIES

1. BASIS OF PRESENTATION

- 1.1 The financial statements have been prepared so as to conform to the standards laid down by the Institute of the Municipal Treasurers and Accountants in its Code of Practice for Local Government Accounting (1997) and the Published Annual Financial Statements for Local Authorities (2nd edition 1996, as amended).
- 1.2 The financial statements are prepared on the historical cost basis, adjusted for fixed assets as more fully detailed in accounting policy note 3. The accounting policies are consistent with those applied in the previous year, except if otherwise indicated.
- 1.3 The financial statements are prepared on the accrual basis as stated:
- Income is accrued when measurable and available to finance operations. Certain direct income is accrued when received, such as traffic fines and certain licenses.
 - Expenditure is accrued in the year it is incurred.

2. CONSOLIDATION

The financial statements include Rates and General services, Trading services and the different funds and reserves. All the inter- departmental charges are set - off against each other, with the exception of assessment rates, refuse removal, sewerage and water, which are treated as income and expenditure in the respective departments.

3. FIXED ASSETS

- 3.1 Fixed assets are stated:
- At historical cost, or
 - At valuation (based on the market price at date of acquisition), where assets have been acquired by grant or donation, while they are in existence and fit for use, except in the case of bulk assets which are written off at the end of their estimated life as determined by the Treasurer.
- 3.2 Depreciation
- The balance shown against the heading " Loans Redeemed and Other Capital Receipts" in the notes to the balance sheet is tantamount to a provision for depreciation, however, certain structural differences do exist. By way of this "provision" assets are written down over their estimated useful life. Apart from advances from the various council funds, assets may also be acquired through:
- Appropriation from income, where the full cost of the assets forms an immediate and direct charge against the operating income, and therefore is unnecessary to make any further provisions for depreciation.
 - Grants or donations, where the amount representing the value of such grant or donation is immediately credited to the "Loans Redeemed and Other Capital Receipts" account.
- 3.3 Fixed assets are financed from different sources, including external loans, operating income, endowments and internal advances. These loans are repaid within the estimated lives of the assets acquired from such loans or advances. Interest is charged to the service concerned at the ruling interest rate applicable at the time that the advance was made.
- 3.4 All net proceeds from the sale of fixed property are credited to the Revolving Fund. Net proceeds from the sale of all other assets are credited as income to Rates and General services.

4. INVENTORY

No inventory is kept as all stores and materials are debited to the relevant expenditure vote when items are purchased.

ACCOUNTING POLICIES

5. FUNDS AND RESERVES

5.1 Revolving Fund

Contributions to the Revolving Fund are calculated at a rate of 7.5% of the property tax levied in the previous year.

6. PROVISIONS

Provision are created for liabilities or contingencies which are known or not known at the date of the balance sheet but for which the amounts involved cannot be determined with substantial accuracy.

7. RETIREMENT BENEFITS

The Council and its members contribute to either the Cape Joint Retirement Fund or the Imatu Retirement Fund to provide retirement benefits to employees.

Current contributions by the Municipality are charged against operating income on the basis of current service costs.

8. SURPLUSES AND DEFICITS

Any surpluses or deficits arising from the operation of Water services are transferred to Rates and General services.

9. TREATMENT OF ADMINISTRATION AND OTHER OVERHEAD EXPENSES

The cost of internal support services are transferred to the different services in accordance with the Institute Report on Accounting for Support Services(June 1990).

10. INVESTMENTS

Investments are shown at the lower of cost or market value if a permanent decline in the value occurred.

11. INCOME RECOGNITION

11.1 Water Billings

All meters are read and billed monthly.

11.2 Assessment rates

The municipality applies a fixed rating system.

INHOUDSOPGAWE

BLADSY NO.

(i) Voorwoord deur Burgemeester	(i)
1. Algemene Inligting	1
2. Rekeningkundige Beleid	2 – 4
3. Verslag van die Hoof Finansiële Beamppte	5 – 8
4. Balansstaat	9
5. Inkomstestaat	10
6. Kontantvloeistaat	11
7. Aantekeninge tot die Finansiële State	12 - 22
8. Aanhangsels	
A: Opgehoopde Fondse, Trustfondse en Voorsienings	23
B: Eksterne Lenings	24
C: Ontleding van Vaste Bates	25
D: Ontleding van Bedryfsinkomste en Uitgawes	26
E: Gedetailleerde Inkomstestaat	27

KGATELOPELE MUNICIPALITY

FINANCIAL STATEMENTS 2007/2008

FOREWORD BY THE MAYOR

Our municipality is faced with a number of challenges but through the full co-operation of Councilors, Officials and the Community our Municipality can positively answer to that challenges.

The unappropriated surplus of R998 268 increased to R1 195 370 which met the goal of an unappropriated surplus of more than R1 000 000 rand.

The cash flow position of Council:-

The outstanding consumer debtors increased from R11 284 371 to R12 932 116. The credit control must be made more efficiently.

Steps are taken against people who are able to pay for their services and who are not doing so in order to address the debtor problem.

A monthly cash flow estimation is in operation to manage expenditure. It is necessary to incur expenditures only to the amount actual cash received.

The financial position of Council remain stable but the council is currently suffering to pay their creditors, especially DBSA, Eskom and Enviroserve. Council must strive to improve their financial position which may lead to an improve service delivery to made "a better life for all" possible. The Municipal Finance Management Act and the conversion to GAMAP/GRAP sets new challenges to Council

**B. W. MASENG
MAYOR**

ALGEMENE INLIGTING**LEDE VAN DIE RAAD VAN KGATELOPELE MUNISIPALITEIT****Burgermeester**

B W Maseng

Lede van die Raad

P M Mgcera

J A V Maritz

S F de Koker

G Jacobs

A G Kruger

K G Kgoronyane

M A Mocwane

Gradering van Plaaslike Owerheid:

Graad 2

Ouditeure:

Die Ouditeur – Generaal

Bankiers:

Eerste Nasionale Bank, Daniëlskuil

Geregistreerde Kantoor:

Kgatelopele Munisipaliteit

Barkerstraat

Posbus 43

Daniëlskuil

Daniëlskuil

8405

8405

Telefoon: (053) 384 8600

Faks: (053) 384 0326

Finansiële Bestuurder:

M G Kotzé

Waarnemende Munisipale Bestuurder:

T J Morebodi

Goedkeuring van die finansiële state:

Die finansiële state soos uiteengesit op bladsye 1 – 27 is deur die Munisipale Bestuurder op 27 Augustus 2007 onderteken en deur die Raad op 25 Augustus 2008 goedgekeur.

MUNISIPALE BESTUURDER

FINANSIËLE BESTUURDER

REKENINGKUNDIGE BELEID

1. Basis van aanbidding

- 1.1 Hierdie finansiële state is opgestel om te voldoen aan die standaard neergelê deur die Instituut van Munisipale Tesouriers en Rekenmeesters in sy Gebruikskode vir die Rekeningkunde van Plaaslike Owerhede(1992) en die Verslag oor die Standaardisering van die Finansiële State van Plaaslike Owerhede (jongste gewysigde uitgawe).
- 1.2 Die finansiële state word op die toevallings basis opgestel:
 - 1.2.1 Inkomste is voorsien wanneer dit meetbaar en verhaalbaar is. Sekere direkte inkomste word geboekstaaf wanneer dit ontvang word.
 - 1.2.2 Uitgawes word voorsien in die jaar waarin dit aangegaan is.

2 Konsolidering

Die balansstaat omsluit Belasting- en Algemene Dienste, Behuisingdienste, Handelsdienste en die verskillende fondse, reserwes en voorsienings. Alle interdepartementele transaksies word teen mekaar verreken, behalwe in die geval van eiendomsbelasting, elektrisiteit, vullisverwydering en water wat as inkomste en uitgawe in die onderskeie departemente behandel word.

3 Vaste Bates

- 3.1 Vaste bates word getoon:
 - teen historiese koste; of
 - teen waardasie (gebaseer op die markprys op die datum van verkryging), waar bates deur middel van 'n toekenning of skenking verkry is,

terwyl dit bestaan en geskik is vir gebruik, behalwe in die geval van massa-bates wat aan die einde van hul beraamde lewensduur, soos vasgestel deur die tesourier, afgeskryf word.
- 3.2 Waardevermindering:

Die saldo wat teen die opskrif “Lenings Afgelos en Ander Kapitaalontvangste” in die aantekening tot die balansstaat getoon word, is gelykstaande aan 'n voorsiening vir waardevermindering. Behalwe vir voorskotte uit die verskillende raadsfondse, kan bates ook op die volgende wyse verkry word:

 - Toewysings uit inkomste, waar die volle koste van die bate 'n onmiddellike en direkte heffing teen bedryfsinkomste vorm, en dit dus nie nodig is om enige verdere voorsiening vir waardevermindering te maak nie.
 - Toekenning of skenking, waar die bedrag wat die waarde van so 'n toekenning of skenking verteenwoordig, onmiddellik na die “Lenings Gedelg en Ander Kapitaalontvangste” - rekening gekrediteer word.
- 3.3 Die netto opbrengs uit die verkoop van roerende vaste bates word na die Wentelfonds gekrediteer. Indien onroerende bates soos grond en geboue verkoop word, word die netto opbrengs daarvan teen die Wentelfonds gekrediteer.
- 3.4 Kapitaalbate word uit verskillende bronne gefinansier, insluitende eksterne lenings, bedryfsinkomste en toekennings. Die lenings word terugbetaal binne die beraamde nuttige lewensduur van die bates wat uit sodanige lenings gefinansier word.

4 Voorraad

Voorraad word waardeer teen die laagste van koste, vasgestel volgens die geweege gemiddelde grondslag, en die netto realiseerbare waarde. Geen voorraad is gedurende 2007/2008 gehanteer en dus teboekgestel nie.

5 Fondse en reserwes

5.1 Wentelfonds

Die Ordonnansie op die Wentelfonds, nr 20 van 1974, vereis dat 'n plaaslike owerheid 'n bydrae van 7.5% van die erfbelasting inkomste van die onmiddellik voorafgaande jaar of die vorige jaar bydrae plus 20% tot die fonds sal maak welke die kleinste bydrae die verpligte bydrae is.

5.2 Fonds

Fondse word gehou ter finansiering van projekte en op jaareinde is die bedrae beskikbaar vir spandering na gelang van die aard van die fonds.

6. Voorsienings

Voorsienings word gestig om verpligtings of gebeurlikhede wat ten tye van die balansstaat bekend is, maar waarvan die betrokke bedrae nie met redelike sekerheid bepaal kan word nie, na te kom. Voorsienings wat 'n vermindering in die waarde van gepaardgaande bedryfsbates verteenwoordig, word in die betrokke aantekeninge direk van die totaal van die betrokke bates afgetrek en dus nie afsonderlik in aantekening 12 getoon nie.

7. Aftreevoordele

Personeel en Raadslede is lede van die SAMWU Voorsorg- en Pensioenfonds, Kaapse Gemeenskaplike Afree- en Pensioenfonds, Sanlam, Old Mutual en Momentum. Ledebydraes beloop 8% en die Raad se bydrae 16% onderskeidelik van die lid se basiese salaris.

8. Oorskotte en tekorte

Enige oorskotte of tekorte wat uit die bedryf van Handelsdienste voortspruit, word ten volle na Belasting- en Algemene Dienste oorgedra om sodoende tekorte al daar te verlig en die belastingtarief binne bekostigbare perkte te hou.

9. Behandeling van administratiewe en ander koste

Die koste van interne hulpdienste word, in ooreenstemming met die riglyne in die Instituut se Verslag oor die Rekeningkundige Behandeling (1990), teen die verskillende dienste gedebiteer.

10. Bruikhuur – bates

Die Raad beskik oor drie bruikhuur – bates

11. Beleggings

Beleggings word teen die laagste van koste of markwaarde getoon indien daar 'n voortdurende afname in waarde is. Beleggings word gedoen ooreenkomstig Omsendbrief nr LG/PB/31/1992 van 28 September 1992 en Omsendbrief C/35/1994 van 13 Julie 1994 soos uitgereik deur Tak Gemeenskapsdienste.

12. Uitgestelde Koste

Die Raad beskik oor geen uitgestelde koste nie.

13. Inkomste-erkenning**13.1 Water - en Elekrisiteitheffings**

Meters in alle gebiede word maandeliks gelees en gefaktureer. Indien 'n meter(s) om een of ander rede nie gelees word nie, word 'n rekening gelewer wat gebaseer is op die gemiddelde verbruik van die voorafgaande drie maande, en enige regstelling(s) vind plaas in die daaropvolgende maand.

13.2 Eiendomsbelasting

Die raad hef 'n tarief van 2.257 sent in die rand bereken op die waarde van die eiendom. Hulptoekenings word gemaak aan instansies en organisasies wat kwalifiseer ingevolge Artikel 81 van Ordonnansie 20 van 1974.

13.3 Ander inkomste

Die inkomste van dienste soos vullisverwydering en riolering wat deur middel van debiteure verhaal word, word erken wanneer sodanige heffings teen die rekenings gedebiteer word. Die inkomste uit ander (kleiner) dienste, lisensies of gelde word erken wanner dit betaal word.

DIE VERSLAG VAN DIE HOOF FINANSIELE BEAMPTE

1. Inleiding

Hiermee 'n beknopte oorsig oor die afgelope finansiële jaar se bedryfsresultate. Die bedryftekort van R1 010 840 na aanwendings van R1 146 464 het meegebring dat die onaangewende surplus verhoog het na R1 330 994.

Debiteure

Verbruikersdebiteure het toegeneem van R12 932 116 na R14 141 981 wat 'n toename van 9.35% beteken.

2. Bedryfsresultate

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking 2007 teenoor 2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/Begroot
	R	R	%	R	%
Begin surplus	1 195 370	998 268	19.74	0	
Bedryfsinkomste vir die jaar	19 721 833	18 345 375	7.50	20 300 378	-2.85
Bedryfsuitgawe vir die jaar	20 732 673	17 798 669	-16.48	20 300 378	-2.13
Aanwendings	1 146 464	-349 605	-427.93		
Eind surplus/(tekort)	1 330 994	1 195 369	11.35		

2.1 BEDRYFSUITGAWES

As gevolg van die uitstaande debiteure en die finansiële toestand van die raad was 'n streng beleid op uitgawes toegepas.

Hieronder is 'n uiteensetting van die begrote bedryfsuitgawes teenoor die werklike:

	Salarisse Lone & Toelaes	Algemene Uitgawes	Instand- houding	Kapitaal Onkoste	Kapitaal uit Inkomste	Bydraes uit Inkomste	Min elders gedebiteer	Totaal
	R	R	R	R	R	R	R	R
Begroot	6 818 756	11 681 473	1 822 500	1 927 650	0	200 000	-2 150 000	20 300 379
Werklike	6 115 940	12 849 471	1 836 790	1 242 288	238 184	200 000	-1 750 000	20 732 673
Verskil	702 816	-1 167 998	-14 290	685 362	-238 184	0	-400 000	367 706
% (Oor)/Onder	10.31	-10.00	-0.78	35.55		0	18.60	1.81

2.2 Belasting en Algemene Dienste

2.2.1 Gemeenskapsdienste

Gemeenskapsdienste het met 'n tekort van R3 312 155 afgesluit

Die Gemeenskapsdienste word as volg opgesom

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking - 2007 teenoor-2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	6 001 062	5 416 329	10.80	5 853 503	2.46
Uitgawe	9 313 218	7 649 681	-21.75	8 963 693	-3.75
Surplus/(Tekort)	-3 312 155	-2 233 352	-48.30	-3 110 190	-6.10
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	-55.19	-41.23		-53.13	

2.2.2 Gesubsidieerde Dienste

Die gesubsidieerde dienste het met 'n tekort van R220 339 afgesluit.

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking - 2007 teenoor-2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	364 658	358 183	1.81	364 700	-0.01
Uitgawe	584 997	370 676	-57.82	691 366	-15.39
Surplus/(Tekort)	-220 339	-12 493	-1663.70	-326 666	-32.55
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	-60.42	-3.49		-89.57	

2.3 Ekonomiese Dienste

Die doelwit van 'n ekonomiese diens is om gelyk te breek.

Riool en Vullisverwydering

Riooldienste het met 'n surplus van R380 664 afgesluit terwyl die Vullisverwyderingsdienste met 'n surplus van R26 838 afgesluit het.

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking - 2007 teenoor - 2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	4 498 971	3 532 557	27.36	4 171 838	7.84
Uitgawe	4 091 469	3 497 134	-16.99	3 725 738	-9.82
Surplus/(Tekort)	407 502	35 423	1050.39	446 100	-8.65
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	9.06	1.00		10.69	

2.4 Handelsdienste

Die bedoeling van handelsdienste is om 'n surplus op dienste te behaal

Die waterdiens het met 'n surplus van R922 645 afgesluit terwyl die Elektrisiteitsdienste met 'n surplus van R1 191 508 afgesluit het.

Hieronder volg opsommings van die bedryfsresultate van die Handelsdienste:

Water

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking - 2007 teenoor - 2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	3 155 582	3 392 094	-6.97	3 324 605	-5.08
Uitgawe	2 232 938	1 672 470	-33.51	2 614 560	14.60
Surplus/(Tekort)	922 645	1 719 624	-46.35	710 045	29.94
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	29.24	50.70		21.36	

Elektrisiteit

	Werklike 2008	Werklike 2007	Afwyking - 2007 teenoor - 2008	Begroot 2008	Afwyking Werklike/begroot
	R	R	%	R	%
Inkomste	5 701 560	5 646 211	0.98	6 585 732	-13.43
Uitgawe	4 510 052	4 608 708	2.14	4 305 021	-4.76
Surplus/(Tekort)	1 191 508	1 037 503	-14.84	2 280 711	-47.76
Surplus/(Tekort) as % van totale inkomste	20.90	18.38		34.63	

3. Kapitaaluitgawes en finansiering

Die kapitaaluitgawes het gedurende die jaar R9 773 585 beloop wat R5 762 087 meer is as die vorige jaar.

	Werklike 2007/2008 R	Begroot 2007/2008 R	Werklike 2006/2007 R
Water	260 863	935 000	
Raad Algemeen	382 506		
Openbare Werke	218 203	1 000 000	
Elektrisiteit	763 189	350 000	
Riolering	4 275 118	3 919 000	1 114 547
Museum 1933	153 749	1 200 000	247 237
Parke	242 965		
Dienste	1 992 822	2 959 571	2 642 324
Hoof Finansiële Beamppte	1 334 788	500 000	7 390
Voertuie		2 004 210	
Biblioteek	37 768		
Munisipale Geboue	29 526		
Werkswinkel	82 088		
Totaal	<u>9 773 585</u>	<u>12 867 781</u>	<u>4 011 498</u>

Die bronne van finansiering wat gebruik is om die vaste bates te finansier, was die volgende:

	Werklike 2007/2008 R	Begroot 2007/2008 R	Werklike 2006/2007 R
Eksterne Lening	1 864 210		0
Skenkings	7 671 191	9 928 571	4 004 108
Bydraes uit bedryfsinkomste	238 184	-	7 390
Totaal	<u>9 773 585</u>	<u>9 928 571</u>	<u>4 011 498</u>

Meer besonderhede aangaande bates en die finansiering daarvan word in aanhangsel C en aantekening 6 verskaf /
More detail in regard to assets and the financing thereof are provided in annexure C and Note 6

Lenings

Die uitstaande eksterne lenings beloop R9 653 094 (2006/2007: R6 202 782). Die verhoging is te wyte aan rente wat opgeloop het met die nie betaling van die lening en met die opneem van nuwe lenings

Beleggings

Beleggings het vanaf R455 667 tot R3 139 832 toegeneem

Kontant in die bank

Die batige saldo van R863 172 het verminder na 'n oortrokke saldo van R436 078

Meer besonderderhede aangaande lenings, krediteure en beleggings word in aantekeninge 4 en 13 en Aanhangsel B tot die finansiële state getoon.

5. Fondse

5.1 Wentelfonds

'n Bedrag van R200 000 (jaarlikse verpligte bydrae) is tot die fonds bygedrae. Verder is uit die verkoop van erwe en roerende bates wat R204 030 beloop bygevoeg. Uitgaande van die verskillende transaksies het die fonds vanaf R3 914 072 tot R4 304 775 verhoog.

Dit moet benadruk word dat daar geen kontant beskikbaar is op beleggings om hierdie te ondersteun nie.

5.2 Ongespandeerde Fondse

Die fondse beloop R2 480 791 en is meestal ongespandeerde fondse. Daar is geen kontant beskikbaar op beleggings om hierdie fondse ten volle te onderhou (sien aanhangsel B en aantekening 3 vir meer besonderhede).

5.3 Voorsienings

5.3.1 Verloffonds.

Die saldo van die verloffonds beloop R453 711. Uitgawes van R60 638 het bygedrae tot die huidige saldo.

5.3.2 Voorsiening vir oninbare skulde.

Die saldo van die fonds beloop R4 500 000. Geen bydraes is tot die fonds gedoen. Dit is 31.82% van die totale uitstaande verbruikersdebiteure van R14 141 981. Die bedrag van die voorsiening is nog te min en behoort na R9 899 387 verhoog te word wat 70% van die uitstaande debiteure verteenwoordig. Die Raad is nie in 'n finansiële posisie om dit te doen nie.

Meer besonderhede aangaande fondse en voorsienings word in aantekening 1 en 2 A verskaf.

er is die opbrengs
wes was R13 327.
g.

die fonds ten volle

rsteun nie.

nie

word
ele

2 en Aanhangse

BALANSSTAAT SOOS OP 30 JUNIE 2008
BALANCE SHEET AS AT 30 JUNE 2008

	Aant Note	2007/2008	2006/2007
KAPITAAL AANGEWEND/ CAPITAL EMPLOYED			
FONDSE EN RESERWES/FUNDS AND RESERVES		4 304 775	3 914 072
Statutêre Fondse/Statutory Funds	1	4 304 775	3 914 072
Onaangewende surplus/Unappropriated surplus	18	1 330 994	1 195 370
		<u>5 635 769</u>	<u>5 109 442</u>
ONGESPANDEERDE FONDSE/UNSPENT FUNDS	3	2 480 791	1 238 676
LANGTERMYN VERPLIGTINGS/LONG-TERM LIABILITIES	4	9 653 094	5 680 888
VERBRUIKERSDEPOSITO'S/CONSUMER DEPOSITS	5	177 755	177 156
		<u>17 947 408</u>	<u>12 206 162</u>
AANWENDING VAN KAPITAAL EMPLOYMENT OF CAPITAL			
VASTE BATES/FIXED ASSETS	6	7 863 290	5 428 781
NETTO BEDRYFSBATES /(LASTE)/ NET CURRENT ASSETS(LIABILITIES)		<u>10 084 118</u>	<u>6 777 381</u>
BEDRYFSBATES/CURRENT ASSETS		18 186 398	10 969 514
Debiteur/Debtors	10	15 044 061	9 648 170
Korttermyn beleggings / Shortterm Investments	7	3 139 832	455 667
Kontant Voorhande / Cash on Hand		2 505	2 505
Bankrekening/Bankaccount	24		863 172
BEDRYFSLASTE/CURRENT LIABILITIES		8 102 280	4 192 133
Voorsienings / Provisions	12	453 710	514 573
Krediteur/Creditors	13	7 212 492	3 155 666
Lenings : Korttermyn gedeelte / Loans : Short term portion	4	0	521 894
Bankoortreking/Bank overdraft		436 078	0
		<u>17 947 408</u>	<u>12 206 162</u>
TJ Morebodi <u>Acting Municipal Manager</u>			
MG Kotze <u>Chief Financial Officer</u>			

INKOMSTESTAAT VIR DIE BOEKJAAR GEËINDIG OP 30 JUNIE 2008
INCOME STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 30 JUNE 2008

2006/2007	2006/2007	2006/2007		2007/2008	2007/2008	2007/2008	2007/2008
Werklike Inkomste Actual Income R	Werklike Uitgawe Actual Expenditure R	Oorskot/ (Tekort) Surplus/ Deficit R		Werklike Inkomste Actual Income R	Werklike Uitgawe Actual Expenditure R	Oorskot/ (Tekort) Surplus/ Deficit R	Begroting Oorskot /Tekort Budget Surplus/(Deficit) R
9 307 069	11 517 491	-2 210 422	BELASTING & ALGEMENEDIENSTE/ RATES AND GENERAL SERVICES	10 864 691	13 989 684	-3 124 993	-219 424
5 416 329	7 649 681	-2 233 352	Gemeenskapsdienste/Community services	6 001 062	9 313 218	-3 312 155	-218 305
358 183	370 676	-12 493	Gesubsidieerde dienste/Subsidised services	364 658	584 997	-220 339	106 327
3 532 557	3 497 134	35 423	Ekonomiese dienste/Economic services	4 498 971	4 091 469	407 502	-107 445
0	0	0	BEHUISINGSDIENSTE/HOUSING SERVICES	0	0	0	0
9 038 305	6 281 178	2 757 127	HANDELSDIENSTE/TRADING SERVICES	8 857 142	6 742 989	2 114 152	-876 605
<u>18 345 374</u>	<u>17 798 669</u>	<u>546 705</u>	TOTAAL/TOTAL	<u>19 721 833</u>	<u>20 732 673</u>	<u>-1 010 840</u>	<u>-1 096 028</u>
		-349 605	Aanwendings vir die jaar/Appropriations for the year			1 146 464	
		197 101	Netto Oorskot/ (Tekort) vir die jaar Net Surplus/(Deficit) for the year			135 624	
			Onaangewende Oorskot /(Opgehoopde Tekort) begin van die jaar Accumulated surplus/(Deficit) beginning of the year			1 195 370	
		<u>998 269</u>					
			ONAANGEWENDE OORSKOT/(TEKORT) EINDE VAN JAAR ACCUMULATED SURPLUS/(DEFICIT) END OF YEAR			<u>1 330 994</u>	
		<u>1 195 370</u>					

CASH FLOW STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 30 JUNE 2008

	Notes	2008 R	2007 R
CASH RETAINED FROM OPERATING ACTIVITIES		7 012 953	6 564 626
Cash generated by operations	19	-9 142 458	1 358 263
Investment income		288 689	15 378
(Increase) / decrease in working capital	20	-1 338 465	26 909
		-10 192 234	1 400 550
Less: External interest paid	17	-345 287	0
Cash available from operations		-9 846 947	1 400 550
Cash contributions from the Public and State		16 669 197	5 164 076
Net proceeds on disposal of fixed assets		190 703	
CASH UTILISED IN INVESTING ACTIVITIES			
Investment in fixed Assets		-9 078 351	-6 185 059
NET CASH FLOW		<u>-2 065 398</u>	<u>379 567</u>
CASH EFFECTS OF FINANCIAL ACTIVITIES			
Increase / (decrease) in long-term loans	21	3 450 312	530 553
Increase / (decrease) in short-term loans	21		-74 145
(Increase) / decrease in cash investments	23	-2 684 164	-447 373
(Increase) / decrease in cash	24	1 299 250	-472 242
NET CASH (GENERATED) / UTILISED		<u>2 065 398</u>	<u>379 567</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
1. Statutêre fondse:		
Statutory funds:		
Wentelfonds/Revolving fund	4 304 775	3 914 072
	<u>4 304 775</u>	<u>3 914 072</u>

Die Wentelfonds is ingevolge Ordonansie 20/1974 deur die Raad ingestel om kapitaalprojekte te finansier. As gevolg van kontant-vloei probleme is geen projekte uit die Fonds gefinansier nie. Daar is ook nie kontant beleggings om die Fonds te ondersteun nie ./

The Revolving Fund was established by Council in terms of Ordinance 20/1974 to finance capital projects. Due to cash flow problems no projects was financed by the Fund. There is no cash investments to support the Fund.

(Sien aanhangsel "A" vir meer besonderhede)
 (Refer to appendix "A" for more details)

2. Reserwes:
Reserves:

Geen / None

3. Ongespandeerde Fondse:	<u>2 480 791</u>	<u>1 238 676</u>
Unspent Funds:		

Die Ongespandeerde Fondse bestaan uit fondse vanaf derde partye verkry en die saldo's is die geld wat nie in die huidige finansiële jaar bestee is nie.

The Unspent Funds exist out of Funds received from third parties and the balances are monies which were not spent in the current financial year.

Sien bladsy 13 vir beskrywing van Ongespandeerde Fondse/
 See page 13 for the description of the Onspent Funds.

(Sien aanhangsel "A" vir meer besonderhede)
 (Refer to appendix "A" for more details)

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
4. Langtermynverpligtinge		
Long-term Liabilities		
Eksterne Lenings / External Loans	9 653 094	6 202 782
Min: Korttermyngedeelte/Less: Short-term portion		521 894
	<u>9 653 094</u>	<u>5 680 888</u>

Finansiële Instelling / Financial Institution

DBSA

Geen delging betalings vir die jaar onder oorsig /
 No redemption payments during the year under review

Nie enige van die lenings is deur die Raad se bates
 verseker nie./Not any of the loans is insured by
 Council assets

Sien aanhangsel B vir meer besonderhede.
 Refer to appendix B for more information.

5. Verbruikers Deposito's - Dienste
Consumers Deposits - Services

Elektrisiteit en water/Electricity and water	<u>177 755</u>	<u>177 156</u>
--	----------------	----------------

Geen waarborge t.o.v elektrisiteit- en waterdepositos word gehou nie./
No guarantees in lieu of electricity and water deposits were kept

6. Vaste bates:
Fixed Assets

Vaste bates aan die begin van die jaar/ Fixed Assets at the beginning of the year	34 993 805	30 982 307
Vaste bates gedurende die jaar aangeskaf of ontvang/ Fixed Assets aquired during the year	9 773 585	4 011 498
Min: Vaste bates afgeskryf / oorgeplaas Less: Fixed Assets written off / transferred	0	0
	<u>44 767 390</u>	<u>34 993 805</u>
Totale Vaste bates/Total fixed assets	44 767 390	34 993 805
Min: Lenings gedelg en ander kapitaalontvangstes Less: Loans redeemed and other capital receipts	<u>-36 904 100</u>	<u>-29 565 024</u>
Netto Vaste Bates/Net Fixed Assets	<u>7 863 290</u>	<u>5 428 781</u>

Sien aanhangsel C vir meer besonderhede.
 Refer to Appendix C for more information.

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
7. Beleggings/ Investments		
Ongenoteerde/Unlisted Korttermyndeposito/Short-term deposits	<u>3 139 832</u>	<u>455 667</u>
Management's valuation of investments/ Bestuur se waardasie van beleggings		
Ongenoteerde/Unlisted	<u>3 139 832</u>	<u>455 667</u>
Opsomming van Beleggings / Summary of Investments		
FNB 62067443582	263 620	346 429
FNB 62021476313	329 297	66 600
FNB 62028354562	1 423 636	1 016
FNB 62076025016	1 047 174	40 464
FNB 62076024571	<u>76 105</u>	<u>1 159</u>
	<u>3 139 832</u>	<u>455 667</u>

NB! Rente ontvang op belegging beloop R235 656 (2006/2007: R15 378) vir die jaar @ rentekoerse wat gewissel het op afsonderlike beleggings tussen 3% en 9.95%. (2006/2007: 1% - 6.5%)
Interest received on investments amounts to R235 656 (2006/2007: R15 378) for the year at interest that varied between 3% and 9.95%. (2006/2007: 1% - 6.5%) on separate investments

8. Langtermyndebiteure:/ Long-term debtors	<u>0</u>	<u>0</u>
---	----------	----------

Geen / None

9. Voorraad:/ Stock:	<u>0</u>	<u>0</u>
---------------------------------	----------	----------

Geen / None

10. Debiteure:/ Debtors		
Verbruikers/Consumers	14 141 981	12 932 116
Projekte / Projects	113 378	
BTW Kontrole / Vat Control	969 901	
Ander/Other	<u>4 318 801</u>	<u>6 591 334</u>
	19 544 061	19 523 450

Min: BTW Kontrole/Less: VAT Control		5 375 280
Min: Voorsiening vir slegte skulde/ Less: Provision for bad debts	4 500 000	4 500 000
	<u>15 044 061</u>	<u>9 648 170</u>

Geen afskrywing van debiteure was teen die Voorsiening vir Slegte Skulde gedoen nie.
There was no writing off of debtors against the Provision for Bad Debts.

11. Deferred Charges

Geen / None

**AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008**

	2007/2008	2006/2007		
12. Voorsienings / Provisions				
Verlofvoorsieningsfonds / Leave Provision Fund	<u>453 710</u>	<u>514 573</u>		
13. Krediteure:/ Creditors:				
Handelskrediteure/Trade Creditors	1 873 549			
Projek Krediteure / Prject Creditors	1 852 937			
Afwagrekening / Suspense account	3 486 006	3 155 666		
	<u>7 212 492</u>	<u>3 155 666</u>		
14. Eiendomsbelasting / Assesment Rates	Site Valuation as at 2008	Improvement Valuation as at 2008	Actual income 2008	Actual income 2007
Ander / Other	8 479 157	68 081 000	1 843 939	1 762 388
Munisipaal / Municipal	3 627 139	8 216 200		
	<u>12 106 296</u>	<u>76 297 200</u>	<u>1 843 939</u>	<u>1 762 388</u>

*Waardasies word elke vyf jaar uitgevoer maar die laaste algemene waardasie het in werking getree op 1 Oktober 1988./
Valuations must be done every five years but the last general valuation come into effect on 1 October 1988.*

*n Basiese tarief van 2,257 sent in die rand was gehef op die gesamentlike waarde van die grond en verbeteringe./
Basic rates of 2,257 cents in the rand were levied on the combined value of the site and improvements.*

*Bouklousules word gehef ooreenkomstig die gebruik van die erwe./
Building clauses were charge according to the use of the erven.*

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
16. Ouditeursvergoeding / Auditors Remuneration		
Ouditfooie / Audit fees	154 481	100 424
	<u>154 481</u>	<u>100 424</u>
17. Finansiële Transaksies / Financial Transactions		
Totale eksterne rente verdien of betaal /		
Total external interest earned or paid		
Rente verdien / Interest earned	288 689	20 434
Rente betaal / Interest paid	345 287	0
	<u>288 689</u>	<u>20 434</u>
	<u>345 287</u>	<u>0</u>
Kapitale onkoste gedebiteer na bedryfsrekening /		
Capital charges debited to operation account		
Eksterne Rente / Interest: External	345 287	1 048 354
Eksterne Delging / Redemption: External	79 227	169 302
	<u>345 287</u>	<u>1 048 354</u>
	<u>79 227</u>	<u>169 302</u>
	<u>424 514</u>	<u>1 217 656</u>
18. Aanwendings / Appropriations		
Opgehoopte surplus / tekort aan die begin	1 195 370	998 269
Accumulated surplus / deficit at the beginning		
Surplus / (tekort) vir die jaar	-1 010 840	546 706
Surplus / (defecit) for the year		
Aanwendings vir die jaar / Appropriations for the year	1 146 464	-349 605
Vorige jaar regstellings / Prior year adjustments		
Opgehoopte surplus / (tekort) aan die einde	1 330 994	1 195 370
van die jaar /	<u>1 330 994</u>	<u>1 195 370</u>
Accumulated surplus / (deficit) at the end		
of the year		
Opsomming van Aanwendingsrekeninge /	Debiet /	Krediet /
Summary of Appropriation Accounts	Debit	Credit
Gekanselleerde Tjeks / Cancellation Cheques		183 265
Oordrag betalings / Transfer Payments	56 646	
Gesondheidssubsidie / Health Subsidy	481 240	
Enviroserve 2006/2007	873 680	
Eskom 2006/2007	193 170	
Vorige jaar / Previous year	225	
Polisse: Ou Mutual / Policies Ou Mutual	162 342	
BTW ou jaar 2007/2008 / VAT previous year 2007/2008		2 734 184
Krediteure voorsiening / Creditors Provision	3 582	
Kleinkas / Petty Cash	100	
Netto krediet / Nett Credit	1 146 464	
	<u>2 917 449</u>	<u>2 917 449</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
Bedryfsrekening / Operation account		
Kapitaal uitgawes / Capital expenditure		7 390
Bydraes tot: / Contributions to:		
Voorsiening vir oninbare skuld / Provision for bad debts	0	1 500 000
Wentelfonds / Revolving fund	200 000	130 000
Verlofresewerfonds / Leave Reserve Fund	0	263 988
	<u>200 000</u>	<u>1 901 378</u>
 19. Cash Generated by Operations		
Surplus / tekort vir die jaar / Surplus / deficit for the year	-1 010 840	546 705
Regstellings van die vorige jaar se bedryfstransaksies / Adjustments in respect of the previous year's operating transactions	1 146 464	-349 605
Aanwendings teen inkomste gedebiteer / Appropriations debited to income	438 184	1 901 378
Kapitaal uitgawes / Capital expenditure	238 184	7 390
Wentelfonds / Revolving fund	200 000	130 000
Voorsiening vir oninbare skuld / Provision for bad debts		1 500 000
Verlofresewerfonds / Leave Reserve Fund		263 988
Kapitale Onkoste / Capital charges	424 514	1 217 656
Rente betaal / Interest paid:		
- vir eksterne lenings / to external loans	345 287	1 048 354
Delging / Redemption:		
- vir eksterne lenings / to external loans	79 227	169 302
Beleggingsinkomste (bedryf) / Investment Income (Operational)	-288 689	-15 378
Grants and subsidies received from state	-16 669 197	-5 164 076
Nie Bedryfsinkomste / Non operating income		
- Verkoop van erwe/ Sale of erwen	154 030	36 735
- Ander/Other	50 000	592 573
Nie Bedryfsuitgawes / Non operating expenditure		
- Uitgawes teen fondse gedebiteer / Expenditure charge against funds	6 552 213	1 970 738
Voorsienings en Reserve / Provisions and Reserve	<u>60 863</u>	<u>736 726</u>
	<u>-9 142 458</u>	<u>736 726</u>

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

2007/2008

20. (Toename) / Afname in Bedryfskapitaal
(Increase) / Decrease in Working Capital

(Toename) / Afname in voorraad /	0
(Increase) / decrease in stock	
(Toename) / Afname in debiteure /	-5 395 891
(Increase) / decrease in debtors	
Toename / (Afname) in krediteure /	4 057 426
Increase / (decrease) in creditors	
	<u>-1 338 465</u>

21. Toename / (Afname) in Langtermynlenings
Increase / (Decrease) in Long term Loans

Lenings terugbetaal / Loans repaid	-79 227
Opgelepe rente / Accumulated interest	802 549
Lenings opgeneem / Loans Raised	2 726 990
	<u>3 450 312</u>

23. (Toename) / Afname in eksterne beleggings
(Increase) / Decrease in external investment

Beleggings gerealiseer / Investments realised	8 525 482
Beleggings gemaak / Investments made	-11 209 646
	<u>-2 684 164</u>

24. (Toename) / Afname in kontant op hande
(Increase) / Decrease in cash on hand

Kontant saldo aan die begin van die jaar /	863 172
Cash balance at the beginning of the year	
Plus: Oortrokke saldo aan die einde van die jaar /	436 078
Plus: Overdraft balance at the end of the year	
	<u>1 299 250</u>

Bankrekening / Bank Account
 Tipe Rekening: Tjek / Type of Account: Cheque
 Eerste Nasionale Bank / First National Bank
 Rekeningnommer / Account Number 52003878794

Openingssaldo Batig / Opening Balance Favourable	113 885
Sluitingssaldo Batig / Closing Balance Favourable	439 252

3

2006/2007

0

-1 740 786

1 767 695

26 909

-169 302

774 001

604 699

2 253 016

-2 700 389

-447 373

1 305 414

863 172

2 168 586

150 587

113 885

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

2007/2008

2006/2007

25. Aftreevoordele / Retirement Benefits

Kgatelopele councillors and its employees contributed to the following pension and retirement funds, which provide retirement benefits to such councillors and employees: Momentum, Cape Joint Retirement and Pension Fund, Sanlam, Old Mutual, Samwu and the Pension Fund for Councillors.

The retirement benefit plan is subjected to the Pension Fund Act, with pensions paid on the final pensionable remuneration.

**26. Voorwaardelike Aanspreeklikheid en
Kontraktuele Verpligtinge /
Contingent Liabilities and
Contractual obligations**

Moontlike BTW verskuldig aan SAID na ondersoek. Bedrag
nog nie bepaalbaar nie./Possible VAT payable to SARS after
investigation. Amount not determined yet.

0	0
---	---

27. Kapitale Verpligtinge / Capital Commitments

Verpligtinge van Kapitale uitgawes /
Commitments in respect of capital expenditure
Goedgekeur en gekontrakteer vir /
Approved and contracted for

0	0
---	---

Tlalatlou Speelgrond / Tlalatlou Playground
Uitskakeling van emmers / Eradication of buckets
Riompompstasie / Sewerpump Station

263 620

1 423 636

329 296

2 016 552	
-----------	--

Goedgekeur maar nog nie gekontrakteer vir /
Approved and not yet contracted for

0	0
---	---

	0
--	---

Uitgawes sal finansier word deur /

Expenditure will be financed from:

Interne bronne / Internal sources

0	0
---	---

Eksterne bronne / External sources

2 016 552

2 016 552	0
-----------	---

	0
--	---

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIËLE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008
NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

	2007/2008	2006/2007
28 Openbaarmaking ingevolge artikel 125 van die MFMA / Disclosure in terms of section 125 of the MFMA		
Geen Entiteite / No Entities		
<i>Betalings aan SAID / Payments to SARS</i>		
LBS / PAYE	417 166	423 685
WVF / UIF	90 297	
Vaardigheids Heffing / Skills Levy	32 149	
BTW / VAT	0	
<i>Bydraes aan fondse / Contributions to Funds</i>		
Pensioenfondse / Pension Funds	1 117 126	1 026 272
Mediesefondse / Medical Aids	612 497	563 655
Vrugtelose Uitgawes / Fruitless Expenditure		
Laat betalings / Late payments	6 778	
Kasiers tekort weens beweerde bedrog / Cashiers shortages due to possible fraud	315 558	
Die kasierstekort is nie volledig bepaal nie / The cashiers shortages was not fully determined	322 336	
29 Openbaarmaking ingevolge artikel 123 van die MFMA / Disclosure in terms of section 123 of the MFMA		
Geen toekennings was gedoen aan ander Munisipaliteite of Staatsorgane nie / Na allocations were made to other Municipalities and Organs of State		
Die Munisipaliteit het die volgende Toekennings ontvang / The Municipality received the following Grants		
Billikke Deel / Equitable Share	5 515 915	4 807 000
FMG	500 000	500 000
Gesondheid / Health	364 000	208 600
DWAF / WSDP	1 167 133	37 073
Museum 1933	188 479	99 129
MIG Toekennings / MIG Allocations	7 671 191	3 505 255
Sport Fonds / Sport Fund	100 000	0
MSIG	734 000	734 000
Skoonmaak Projek / Cleaning Project	408 479	
Vryheidsdag Vieringe / Freedom Day Celebrations	20 000	0
	<u>16 669 197</u>	<u>9 891 057</u>

AANHANGSEL A/APPENDIX A

**Opgehoopte Fondse, Trustfondse en Voorsienings
Accumulated Funds, Trust funds and Provisions**

	Saldo op/ Balance at 30/06/2007	Bydraes Gedurende die jaar/ Contributions during the year	Rente op beleggings/ Interest on investments	Ander Inkomste/ Other Income	Uitgawes gedurende die jaar/ Expenditure during the year	Saldo op/ Balance at 30/06/2008
	R	R	R	R	R	R
Opgehoopte Fondse:/Accumulated Funds:						
Wentelfonds / Revolving Fund	3 914 072	200 000		204 030	13 327	4 304 775
	<u>3 914 072</u>	<u>200 000</u>	<u>0</u>	<u>204 030</u>	<u>13 327</u>	<u>4 304 775</u>
Ongespandeerde Fondse / Unspent Funds.						
LGTF	113 270				7 033	106 237
MSP	303 407					303 407
Siyanda GOP / IDP	70 877				10 865	60 012
Rampbestuur / Disaster Management	5 554				301	5 253
Biblioteek / Library	29 956			156 250	108 777	77 429
Droogtehelp	17 544					17 544
FMG	92 419			536 580	431 819	197 180
EPWP Program	473 477				97 302	376 175
Arbeidskonsultant	22 384					22 384
LED	18 146				4 002	14 144
WSDP	91 642			356 916	448 558	0
Sport Fondse / Sport Fund				100 000	10 448	89 552
Skoonmaakprojek / Cleaning Project				425 772	425 772	0
Freedom Day Celebrations				20 000	19 307	693
Behuisings Projek / Housing Project				6 198 809	4 988 029	1 210 780
	<u>1 238 676</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>7 794 327</u>	<u>6 552 213</u>	<u>2 480 791</u>
12. Voorsienings / Provisions						
Verlofvoorsiening / Leave Provision	514 573				60 863	453 710
Voorsiening vir Oninbare Skuld / Provision for Bad Debts	4 500 000					4 500 000
	<u>5 014 573</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>60 863</u>	<u>4 953 710</u>
	<u>10 167 321</u>	<u>200 000</u>	<u>0</u>	<u>7 998 357</u>	<u>6 626 403</u>	<u>11 739 276</u>

AANHANGSEL B/APPENDIX B
Eksterne Lenings
External Loans

	Saldo op / Balance at 30/06/2007	Gedurende die jaar ontvang / Received during the year	Gedurende die jaar gedelg of afgeskryf / Redeemed or writte off during the year	Saldo op / Balance at 30/06/2008
EKSTERNE LENINGS / EXTERNAL LOANS				
DBSA	6 202 782	786 927		6 989 709
DBSA Voertuie / Vehicles		1 879 832		1 879 832
Toyota Raad Algemeen / Council General		300 419	9 516	290 903
Actaris Prepaid Meters		562 361	69 711	492 650
	6 202 782	3 529 539	79 227	9 653 094

AANHANGSEL C / APPENDIX C
Ontleding van Vaste Bates vir die jaar geëindig 30 Junie 2008
Analysis of Fixed Assets for the year ended 30 June 2008

Uitgawe Expenditure 2006/2007		Budget/Begroting 2007/2008	Saldo Balance 30/06/2007	Uitgawe Expenditure 2007/2008	Oorgeplaas Written off/ transferred	Saldo Balance 30/06/2008
4 011 498	Belasting en Algemene Dienste/ Rates and General Services	9 578 571	20 561 417	8 749 533	-	29 310 950
2 649 714	<i>Gemeenskapsdienste/ Community Services</i>	4 459 571	9 950 706	4 253 372	-	14 204 078
0	Eiendomme / Properties		247 206	0	0	247 206
0	Publieke werke / Public works	1 000 000	2 031 193	218 203	0	2 249 396
0	Parke / Parks		363 779	242 965	0	606 744
0	Verkeersdienste / Traffic services		160 044	0	0	160 044
0	Werkswinkel / Workshop		102 524	82 088	0	184 612
2 642 324	Dienste	2 959 571	2 642 324	1 992 822	0	4 635 146
7 390	Stadstoesourier / Town Treasurer	500 000	301 239	1 334 788	0	1 636 027
0	Munisipale Bestuurder / Municipal Manager		55 531	0	0	55 531
0	Raad Algemeen / Council General		4 046 866	382 506	0	4 429 372
247 237	<i>Gesubsidieerde dienste / Subsidised services</i>	1 200 000	1 595 664	221 043	0	1 816 707
0	Biblioteek / Library	-	2 948	37 768	0	40 716
0	Brandweer / Fire brigade	-	48 094	0	0	48 094
247 237	Museum 1933	1 200 000.00	247 237	153 749	0	400 986
0	Munisipale Geboue / Municipal buildings	-	1 135 183	29 526	0	1 164 709
0	Gesondheid / Health	-	162 202	0	0	162 202
1 114 547	<i>Economic Services / Ekonomiese Dienste</i>	3 919 000	9 015 047	4 275 118	0	13 290 165
0	Sanitasie / Sanitation	-	72 000	0	0	72 000
1 114 547	Riolering / Sewerage	3 919 000	8 943 047	4 275 118	0	13 218 165
0	<i>Behuisingsdienste / Housing Services</i>	0	3 195 761	0	0	3 195 761
0	Behuising / Housing	-	3 195 761	0	0	3 195 761
0	<i>Handelsdienste / Trading services</i>	1 285 000	6 476 446	1 024 052	-	7 500 498
0	Elektrisiteit / Electricity	350 000	4 782 072	763 189	0	5 545 261
0	Water	935 000	1 694 374	260 863	0	1 955 237
0	<i>Lenings Herskeduleer / Loans Reschedule</i>	-	4 760 181	0	0	4 760 181
	Voertuie	2 004 210		0	0	0
4 011 498	TOTALE VASTE BATES	12 867 781	34 993 805	9 773 585	0	44 767 390
4 180 800	<i>Min Lenings gedely en ander kapitaalontvangstes</i>		29 565 024	7 339 076	0	36 904 100
4 180 800			29 565 024	7 339 076	0	36 904 100
169 302	Lenings gedely en voorskotte terugbetaal/		7 181 500	79 227		7 260 727
7 390	Bydraes uit bedryfsinkomste/Contributions		1 475 558	238 184		1 713 742
4 004 108	Skenking en subsidies/Grants and subsidies		20 907 966	7 021 665		27 929 631
-169 302	Netto Vaste Bates/Net Fixed Assets	12 867 781	5 428 781	2 434 509	0	7 863 290

AANHANGSEL D/APPENDIX D

Ontleding van Bedryfsinkomste en -Uitgawe vir die jaar geëindig 30 Junie 2008
 Analysis of Operating Income and -Expenditure for the year ended 30 June 2008

Werklik/ Actual 2007 R		Werklik/ Actual 2008 R	Begroot/ Budgeted 2008 R
Inkomste/Income			
5 164 076	Staat en Provinsiale Hulpotoelaes en Subsidies/ Government and Provincial Grants	5 879 915	5 880 000
3 392 094	Water	3 155 582	3 324 605
3 532 558	Sanitasie/Sanitation	4 498 971	3 820 594
1 762 389	Belasting/Property Tax	1 843 939	1 999 742
5 646 210	Elektrisiteit/Electricity	5 701 559	6 585 732
-1 151 953	Ander dienste/Other Services	-1 358 134	-1 310 295
<u>18 345 374</u>		<u>19 721 833</u>	<u>20 300 378</u>
Uitgawes/Expenditure			
5 553 051	Salarisse, lone en toelaes/Salaries, wages and allowances	6 115 940	6 818 756
10 963 210	Algemene onkoste/General expenses	12 849 471	11 681 473
3 548 764	- Aankoop van elektrisiteit/Purchase of electricity	3 117 793	2 982 236
7 414 447	- Ander algemene uitgawes/Other general expences	9 731 678	8 699 237
1 209 374	Herstel en Onderhoud/Repairs and maintenance	1 836 790	1 822 500
1 217 655	Kapitaaloonkoste/Capital charges	1 242 288	1 927 650
7 390	Bydraes tot vaste bates/Contributions to fixed assets	238 184	-
1 893 988	Bydraes/Contributions	200 000	200 000
-3 046 000	Min elders gedebiteer / Less debited else where	-1 750 000	-2 150 000
<u>17 798 669</u>		<u>20 732 673</u>	<u>20 300 378</u>

Werklike Inkomste Actual Income	Werklike uitgawe Actual expenditure	Oorskot/(Tekort) Surplus/(Deficit)	Werklike Inkomste Actual Income	Werklike uitgawe Actual expenditure	Oorskot/Surplus (Tekort/Deficit)	Begroting/Budget (Tekort/Deficit)	
2007	2007	2007	2008	2008	2008	2008	
R	R	R	R	R	R	R	
Belasting en algemene dienste							
9 307 069	11 517 491	-2 210 422	Rates and general services	10 864 691	13 989 684	-3 124 993	-219 424
5 416 329	7 649 681	-2 233 352	Gemeenskapsdienste/Community Services	6 001 062	9 313 218	-3 312 155	-218 305
1 762 388	0	1 762 388	Eiendomsbelasting/Assessment rates	1 843 939	0	1 843 939	-155 803
19 026	36 714	-17 688	Begraafplaas / Cemetery	12 907	22 713	-9 806	17 501
30 343	203 608	-173 265	Grond en Geboue/Land and Buildings	18 369	384 711	-366 343	83 666
0	262 468	-262 468	Werkswinkel/Workshop	0	444 795	-444 795	-119 809
59	1 286 024	-1 285 965	Openbare Werke/Public Works	0	1 192 748	-1 192 748	319 500
6 899	367 054	-360 155	Parke en Ontspanning/Parks and Recreation	14 107	619 422	-605 315	-123 519
2 972 433	4 781 165	-1 808 732	Raad Algemeen/ Council General	3 677 817	5 185 879	-1 508 062	387 120
0	107 006	-107 006	Korporatiewe Dienste/Corporate Services	0	285 445	-285 445	-21 022
0	14 169	-14 169	Munisipale Bestuurder/Municipal Manager	0	48 091	-48 091	35 102
16 284	187 659	-171 375	Stadsbestuurer/Town Treasurer	62 914	703 744	-640 829	-336 263
283 956	10 500	273 456	Vaste Eiendomme/Properties	55 791	11 550	44 241	-274 724
324 941	393 314	-68 373	Verkeer / Traffic	315 219	414 121	-98 902	-30 055
3 532 557	3 497 134	35 423	Ekonomiese Dienste/Economic Services	4 498 971	4 091 469	407 502	-107 445
1 886 093	1 885 251	842	Vullisverwydering/Refuse removal	2 652 556	2 625 718	26 838	-451 915
1 646 464	1 611 883	34 581	Riool/Sewerage	1 846 416	1 465 751	380 664	344 470
358 183	370 676	-12 493	Gesubsidieerde Dienste/Subsidised Services	364 658	584 997	-220 339	106 327
1 183	107 190	-106 007	Biblioteek/Library	658	122 186	-121 528	-3 649
357 000	177 746	179 254	Gesondheid/Health	364 000	363 636	364	119 970
0	85 740	-85 740	Brandweer/Fire brigade	0	99 175	-99 175	-9 994
0	0	0	Behuisings/Housing	0	0	0	0
0	0	0	Behuisings / Housing	0	0	0	
9 038 305	6 281 178	2 757 128	Handelsdienste/Trading Services	8 857 142	6 742 989	2 114 152	-876 605
3 392 094	1 672 470	1 719 625	Water	3 155 582	2 232 938	922 645	212 600
5 646 211	4 608 708	1 037 503	Elektrisiteit/Electricity	5 701 560	4 510 052	1 191 508	-1 089 204
18 345 374	17 798 669	546 706	Totaal/Total	19 721 833	20 732 673	-1 010 840	-1 096 028
-349 605 Aanwending vir jaar (Verwys na aantekening 13)					1 146 464		
Appropriations for the year (Refer to note 13)							
197 101					135 624		
Netto oorskot / (tekort) vir die jaar							
Net surplus / (deficit) for the year							
Onaangewende oorskot / (opgehoopte tekort)							
aan die begin van die jaar							
Accumulated surplus / (deficit) at the							
beginning of the year					1 195 370		
Onaangewende oorskot / (opgehoopte tekort)							
aan die einde van die jaar							
Accumulated surplus / (deficit) at the							
end of the year					1 330 994		

AANTEKENINGE TOT DIE FINANSIELE STATE SOOS OP 30 JUNIE 2008

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS AT 30 JUNE 2008

3. Ongespandeerde Fondse / Unspent Funds

LGTF

Funds received were to assist with expenditure regarding demarcation such as the valuation of properties.

MSP

The funds were received to support the municipality with cash payments. The balance of R357 446 was not spent. Projects such as the valuation of properties and capital projects may be executed.

Siyanda GOP/IDP

Funds were received to defray expenditure in regard to the IDP.

Disaster Management

Funds were received to defray capital expenditure in regard to disaster management.

Library

Funds received in accordance with a business plan and spent in accordance with the business plan.

Drought Relief.

These monies were received in regard to drought relief and are related to the availability of water.

FMG

It is a grant to assist with capacity building. The consultant, interns and some projects are paid out of this fund.

EPWP

These funds were provided to support programs which included the building and repair of roads.

Labour Consultant.

These funds were received from De Beers to pay an employee of De Beers to recruit persons from the community. The employee resigned.

LED

These funds were received to promote the local economy which includes payments to purchase equipment for individuals to start businesses.

WSDP.

These funds were received to defray expenditure in relation to the expenditure in relation to the Water Service Delivery Plan.

HOUSING PROJECT

These monies were received to build houses in Tlakalatlou and Kuilsville

CLEANING PROJECT

Funds were received to clean the municipal area

FREEDOM DAY CELEBRATIONS

Funds were received to defray expenditure in regard to the freedom day celebrations

15. Disclosure concerning officials and councillors.

15.1 Officials

	TJ Morebodi	G W von Mollendorf	M G Kotze	Total
	Acting MM	Corporate Manager	CFO	
Salaries	84 000		164 347	248 347
Travel Allowance			70 978	70 978
Cellphone Allowance	9 000	9 000	9 000	27 000
Housing Allowance		3 000		3 000
Contributions				
Medical Aid		22 536	15 185	37 721
Pension Fund			29 252	29 252
	93 000	34 536	288 761	416 297

15.2 Councillors

	B W Maseng	P M Mgcera	J Maritz	G A Kruger	G K Kgoroyane	A M Mocwane	S De Koker	G Jacobs	Total
Councillor Allowance	310 599	70 629	70 629	70 629	70 629	70 629	70 629	70 629	805 002
Travel Allowance	109 338	32 816	32 816	32 816	32 816	32 816	32 816	32 816	339 050
Cellphone Allowance	14 400	8 988	8 988	8 988	8 988	8 988	8 988	8 988	77 316
Contributions									-
Medical Aid	17 618								17 618
Pension Fund		28 304	28 304	28 304	28 304	28 304	28 304	28 304	198 128
	451 955	140 737	140 737	140 737	140 737	140 737	140 737	140 737	1 437 114
Total Upper Limits	451 952	140 253	140 253	140 253	140 253	140 253	140 253	140 253	1 433 723
Difference	3	484	484	484	484	484	484	484	3 391

15.3 Certificate by the Accounting Officer

I hereby certify that the salaries allowance and benefits are with-in the upper limits of the framework envisaged in section 219 of the Constitution with the following qualification. Due to an oversight councillors were paid R484 more per month. The overpayment will be recovered in the next financial year.

TJ Morebodi
ACTING MUNICIPAL MANAGER

15.4 Councillors in Arrears

P M Mgcera	Service Account	704
B W Maseng	Cellphone Account	23 000
		23 704